

אלמוג בהר

הוא עתיק ואנחנו מעתיקים

מתוך "מקיץ בן נדרם", קובץ מקאמות חדשות בכתובים

מקיץ בן נדרם הוא הוא ספר יהודה הלוי חדש / הניצב בשער הקורא נחרד ונקדש / וראשיתו הקדמת המקבץ אלמוג בן גדעון העולה בהר יהודה להחיות הנפשות / והיורד לעמקי בן שמואל לחלץ עצמות תשושות / וכפיו רינה ובקשות / לאל עליון יעתיר עליו מחסדו ויסיר החששות / וייעתר לפתוח לפניו שער שירות ושער אמיתות קדושות / להכניס מחברות הלוי חדשות / אל אמת זוכר חסדי אבות לה התשבחות ישנות כחדשות / אנא חדש ימינו כקדם והשיבה פייטנינו ומשוררינו ככראשונה / ובעלי מחברותינו עשה שלא ייתמו באחרונה / שמע קול כלה נאמנה / לבל תהי כאלמנה / מלך אוהב צדקה ומשפט גילה ורינה שירה ואמונה.

בגזרת החונן לאדם דעת, יראה וחבת חרוזים, המרחיקו מעל כוחות הנפש רגוזים, ומגורל המלים המבזים, והימים המבזזים, הנה נאום הקטן באלפי יהודה, בן גדעון בן יצחק בן אליהו בן אברהם אב למליצה השדודה, בן זמירה בת עליזה בת גורג'יה המקבץ למחברות גדודי יהודה נשיא העדה: הוא ספר יהודה הלוי חדש, קבצו הצעיר בעברי שירתו בנדרש, וקרב אל בן שמואל בן גדעון כרש, הבא בשער המקדש, והוא עודנו בלתי מפרש, ואסף פסוקים ישנים שפסק רבנו נגיד המשוררים, והם עלי דפיו מתרוננים ומאשרים, ואין כמותם מעוררים, לחדש כקדם ימי אבירים, ולשמח זיו שפתי המדברים, לשבח ולתפארת הבאים בשערים, דוכרי שפות סתרים, מדוכבי לבבות ברים, הופכי המרים למסכרים.

ואמרי הלוי העבריות פיוטי קדש וחל ואגרות, כלם תכן ידידות ודברי תורות, ואמריו הערביות פלספה ובחינת הלבבות והשירות, כלן ברות וברורות ועשירות, ומבטו מרבה אורות, וממלא בורות, ומתיר אונים אסורות, ושפתים נשברות, ולשונו לשון צחות, מלשון קדש שיחות לקוחות, פה אל פה מלים אורחות, ומלשון קדר מלים מוכיחות, און לאון פורחות, נפתחות ואינן בורחות. ונפתח בשיח אהבותיו, יעלות חן בין הדסים וצביותיו, ונסים בך תבותיו, בפנותו אל אלוהי אבותיו, ובין לבין מסעיו, ושרי געגעעיו,

ונפשו בין ישמעאל לעשו, ובין קיץ לסתו, ונעם לקחיו, וכבוד ידידיו ואחיו, וזין בין שפתותיו, ועשר משליו וחרוזיו ובתיו.

ואין מלה שלא לקחה המקבץ ממעינות יהודה, בלתי אם שכח מלה בודדה, או הצטרפה בדרך כצידה, והיא עומדת לבדה, בדרך גלמודה, ואינה גרודה, ומכין שפך היא אבודה, ואינה יעודה, ומי ימצאנה בסודה. ואינו מחבר שירות חדשות, אלא אלו הנדרשות, היפות אחריהן הנפשות מבקשות, הישנות להחיות כוחן התש של החדשות, ואין בהן חוששות, אלא כלן חמושות ומאששות. אך נטל השירות עירמות ממשקלים, ומן הבתים הטיילן במשעולים, ומן הרחובות בנחלים, כלן בחרוזים, אך הן עולות במקומות פרוזים, היפים לרוזים, ולבאים שמועות להזים, וקטנות להגזים, יען פי אספן בן הדור שלא ידע את יוסף, ובהיכלי שירת ערב לא הסתופף, ולא למד מתורת המשקלים אלא מעט ומאסף, ולא יוסף.

ופי למלקוש יהודה פערתי, ובאשו נשרפתי, ובאשו נצרפתי, החלמתי ולא הכלמתי, כי דברותיו נפלאות, ומחשבותיו נוראות, עצות מעמיקים, וסודות ממתיקים, הדברים עתיקים, לחלומות נושקים, ועלי דלתות דופקים, אחים ותיקים, ואורחים ממרקים. ולא שכחתי ידי, ולא המצאתי חלף מלותיו האגדי, כל ימי נדודי, כי ידעתי: איך אעביר לפני נמריו – שועלי, ונכח כפיריו – רחלי, ונגד נשריו – נמלי. רק אם נגעו בי מלות אחרות, מן המשוררים והמשוררות, בערים ובבירות, של הארצות המקדמות והמאחרות, ובלי משים הכנסתי אותן עלי שורות, ונבלעו בלי הותיר מהמורות, והן למדות ואינן מורות, מוסיפות ואינן מסירות, מגלות ואינן מסתירות.

הוא יהודה ואנחנו אחריו יהודים, מליצתו יעודה ואנחנו אחריו יעודים, הוא נהר ואנחנו הקטנים בנחלים, הוא ישר ואנחנו הולכי במשעולים, הוא דבק ואנחנו הולכי במעקשים, הוא יציב ואנחנו פוגעים במוקשים, הוא עתיק ואנחנו מעתיקים, הוא נאמן ואנחנו מספקים, הוא איתן ואנחנו יום יום מאכזבים, הוא באמת ואנחנו לילה לילה מכזבים, הוא בשמות קדש נוהג כמושלים, ואנחנו כמוכילי פגרים ונפלים, הוא לבו במזרח ומולדו בסוף מערב, ואנחנו מולדנו במזרח ולבנו בסוף מארב. שירי מקבלים אורחות, ואינם מסתירים שוחות, עיניו בוכות, ואינן מסתירות מבוכות, גבו אינו נושא עמו גבכה וקש, ועל כן בכל פה מקדש: יהי דבר יהודה אלינו, ואל יהיו דברים אחרים עלינו.

וכמאמר סופרים עתיקים, וכותבי קורות ותיקים, טרם נדביק אזנינו

במליצותיו תוססות, ובמלותיו מתרוצצות, נעצר ולא נצא בחפזה, נעמד לבל נהי דבקים באות הרזה, ונשגז בעבי נפש חפצה, כי לקראת מקור חיי אמת נרוצה, ובחיי שוא וריק נקוצה, על כן נבחר לחזות פניו בפנים לבנו ולא נשא עינים להביט חוצה.

בגזרת החונן לאדם מלים קצובות נסים דברי ההקדמות, לספר יהודה הלוי חדרש ובתוכו חמשים מקמות, הן חמשים מחברות, איש לאיש הן מחברות, כספרי פלא הזמן העיראקי אבו מחמד אלקאזם אבן עלי אלחרירי, ומעתיקו הנפלא בעל התחכמוני הספרדי יהודה בר שלמה יחיא אבן סלימאן אבן שאול אבו זפריא אלחרירי, ויהיו שניהם מסייעים אותנו בספר הזה, כפי שסיעו אלחרירי ואלחרירי זה לזה, ונקח מעמם גבוריהם, והגבר איתאל והימן האזרחי וחבר הקיני ישאו גם הם לפנינו מעת לעת נאומיהם, וכזוא שמש לעזרנו ברצון האל, ואנו נהי לשמש מחדש וגואל. ולפני שנפנה למחברת ראשונה, וממנה עד לאחרונה, נשיר יחדו שיר ממלות הלוי נחצב, והוא לשבחו נצב, למען נשמח ולא נתעצב:

טוב לכתתי אחר המפור בדלח אין ללקטו
ושבתי בין שברי חרוזים איש לא יאסוף אל חוטו
כי דמעות בדלחיו עלי לחיו בתוך לבי נחרטו
דמעי ברדתם נחפזים אבל דמע הלוי יורד לאטו.
דמעי ברדתם נחפזים ודמע הלוי יורד לאטו.
כה האמנתי לפרדה עת נטה זמן ידו בשוטו
עד לא האמנתי עת השקני יין אשכולות שניו שחטו
עת ראיתי כי החכמה מצאה קן בפיו ובעטו
עת אריה וצבי עלי שכמו מעיל צדק עטו.
דמעי ברדתם נחפזים ודמע הלוי יורד לאטו.
עינים לי ואזנים אף הן גלו לי רק מעטו
וכשגלו נמאס זמני בעיני וכתבתי פריתותו וגטו
אנחנו שבטים נודדים והוא מולך בשבטו
הוא מוצא ואוחז במלכו ואנחנו מדתנו מצוא וחטוא.
דמעי ברדתם נחפזים ודמע הלוי יורד לאטו.
מצאתיו עלי דרכים ומעטה לא אסכין לשמשו
בכל נגע שנגעתי ומדוה שנדויתי הוא מבין כללו ופרטו

אין אש בעולם ואין קסם בזמן כי אם להטו
אין תשובה ואין צדק ומשפט כי אם בשפטו.
דמעי בדתם נחפזים ודמע הלוי יורד לאטו.
נמתין עדי ישוב אלינו משוטו
עדי ישיב אלינו כוח מזמותיו ותנופת משוטו
כי טוב לכתנו אחר המפור ברלח אין ללקטו
ושבתנו בין שברי חרוזים איש לא יאסר אל חוטו.
דמענו בדתם נחפזים ודמע הלוי יורד לאטו.